

Sökes: öppen journalist

Dagens Nyheter skriver vinklat om forskningsområdet av Göran Brusewitz

Ur Parapsykologiska Notiser och Nyheter nr 19

Den blivande tjänsten i Lund (professur i psykologi inkluderande parapsykologi och hypnologi) har föranlett ett reportage i Dagens Nyheter under sommaren. Den 26 juli skrev Per Snaprud (PS) under Vetenskapsvinjetten "[Sökes: Professor i mystiska fenomen](#)".

Bakgrunden till professuren beskriver han riktigt, men när han ska beskriva forskningen skriver han mycket vinklat. Han har fått mycket underlag från Joakim Westerlund, Adrian Parker och Jan Dalkvist, men väljer konsekvent data och synsätt för att raljera och närmast driva med forskningen, precis som skeptiker brukar göra. Vilket är hans syfte? Den öppenhet han visade i våras när han skrev om Lars Fardes forskning (på KI, som vi har föredrag med senare i år) är helt bortblåst. Han avslöjar sig närmast som en skeptiker, men är kanske ändå lite intresserad, så vi välkomnar honom till våra föredrag.

1 I rubriken skriver han om professor i 'mystiska fenomen' i stället för professor i 'parapsykologi'. I en vetenskaplig text ska rubriken vara tydligare. Uttrycket 'mystiska fenomen' kan gälla en lång rad fenomen och är inte alls så tydligt som det borde ha varit.

2 Snaprud beskriver bakgrunden till professuren och lite om telepatiforskningen med ganzfeld-tekniken. Hans urval av fakta bidrar till den mycket missvisande rubriken "[Slumpen lika bra som telepati](#)".

Denna rubrik refererar till en sammanställning gjord av skeptikern Richard Wiseman. Han hittade i sin sammanställning inte någon säkerställd effekt, till skillnad från tidigare sammanställningar som troende parapsykologer gjort (om ordet 'troende', se nedan). Problemet som PS inte beaktar är att Wiseman gjorde ett annat urval av experiment än tidigare sammanställningar, sk metaanalyser. I metaanalyser ska experimenten ha samma uppläggning, samma metodik och det hade de tidigare positiva metaanalyserna haft, men Wiseman tog även med experiment som varierade än mer i metodiken. Hans metaanalys kan ha sitt intresse, men resultatet av en sådan kan alltså inte jämföras med andra metaanalyser med annat urval experiment, något som diskuterats intensivt i parapsykologikretsar de senaste 2-3 åren och som vi redogör för i ett temanummer om denna forskning (Aktuell Parapsykologi nr 21, 2002). Om PS observerat denna omständighet hade telepatiforskningen presenterats på ett helt annat sätt, och givit annan rubrik.

3 PS skriver att parapsykologer inte hittat 'något som helst stöd för sina teser i väl kontrollerade experiment som går att upprepa'. Uttrycket 'inte något som helst stöd' antyder att det inte ens finns stöd eller indicier, och här har PS fel. Det är riktigt att det inte finns några bevis ännu, men det är fullt klart att det finns en hel del stöd och indicier för flera fenomen. De olika metaanalyserna av telepatiforskningen är ett exempel (några är positiva, några inte). Vidare finns det experiment och metaanalyser av DMILS/healing, metaanalyser om sambandet hypnos-parapsykologi liksom experiment med fjärrseende/remote viewing som är imponerande. I senaste numret av ansedda JCS nämns också experiment med dröm-ESP samt den märkliga försöksledareffekten. På alla dessa delområden finns det flera mycket märkliga indicier.

4 PS använder beteckningen 'troende' om oss parapsykologer, uttryck jag stegrar mig för. Den ger helt fel bild av oss parapsykologer. Beteckningen antyder att vi inte skulle arbeta vetenskapligt utan acceptera metoder som inte är strikta. Ordet 'öppen' är mycket lämpligare för oss. Vi är i princip lika kritiska och vetenskapliga som skeptikerna, men framför allt mer öppna och mycket nyfikna. Vid

skeptikerkontakter jag haft tillstår de att ordet 'troende' är lite olyckligt, men de hittar inget bättre.

5 PS återger en diskussion med Joakim Westerlund som menar att parapsykologernas positiva metaanalys står och faller med en enda forskare, Kathy Dalton och att hon har klippt i filmen hon presenterar där bilder som visas (för sändaren) är väl synkroniserade med vad mottagaren berättar att han ser. Det är synnerligen angeläget att klarlägga om det är så här och hur avgörande det är att filmen är klippt. Vad innebär det för metodiken? Har berörd forskare tagit del av denna kritik? Hur har hon (och andra) kommenterat den?

6 PS kommenterar Kanal 5:s serie under våren "Förnimmelse av mord" och påstår att "noggranna utvärderingar visar att medier med 'speciella förmågor' famlar i samma mörker som andra", och återger bl a ett experiment av Richard Wiseman. Är det detta experiment PS menar med 'noggranna utvärderingar'? Om han i stället valt att återge det fall från England vi presenterade i nyhetsbrev i våras hade bilden blivit en annan. Där presenterar vi ett "lyckat" och mycket märkligt fall. Varför väljer PS detta fall av Wiseman? Hur kan han dra så stora slutsatser av detta enda försök av Wiseman?

7 PS skriver mycket om den på försommaren enda sökande, en indisk helt okänd forskare. Av Adrian Parker har han fått en lista på flera seriösa forskare som skulle söka tjänsten. Om detta nämner han ingenting. Han föredrar att bara nämna denne okända indier, och driver därmed med hela parapsykologin.

8 PS använder också vilseledande uttryck när han behandlar hur parapsykologer hanterar 'bakslag': "Vissa parapsykologer använder ett listigt argument för att slinga sig ur den här typen av bakslag". Det handlar inte om att 'slingra sig ur' eller om 'listiga argument'. PS beskrivning ger en felaktig bild av experimenten, men det är en beskrivning och ett synsätt vi känner igen från skeptikerna. Argumentet han syftar på är omständigheten att en misstänksam person tycks blockera psi-förmågan hos vissa medier, och det är en klart besvärlig omständighet eftersom skeptiker då inte skulle kunna lyckas med psi-försök. Forskningen riskerar att bli en syssla enbart för de redan troende, något PS påpekar. Han tycker uppenbarligen inte om argumentet, tycker inte att det håller, men reflekterar inte alls över detta faktum att vissa medier säger sig bli blockerade av misstänksamma personer (han känner kanske inte ens till detta?), att experiment med samma design kan ge olika resultat beroende på om forskaren är skeptisk eller mer öppen. Det mest välkända exemplet är försöken kring 'remote staring' med Richard Wiseman (som är skeptisk) och Marilyn Schlitz (som är öppen). I flera experiment har de delat upp försökspersonerna och Wiseman misslyckas, Schlitz lyckas. Om detta skriver JCS i sitt senaste nr.

Om denna punkt intervjuade PS Adrian Parker under cirka en halv timme, då han fick en förklaring till hans huvudinvändning: hur en skeptisk försöksledare själv kan erhålla bevis för psi (han klagat att detta blir omöjligt och således ogiltigförklarar parapsykologi) genom att samarbeta med en försöksledare som brukar lyckas men att han/hon ansvarar för kontrollerna. "Han sade han var nöjd med svaret men när jag efterfrågade möjlighet att granska texten nekade han denna möjlighet och sade att han inte skulle citera mig alls."

9 I en vetenskaplig artikel ska man vara noga. PS beskriver tjänsten som en professur i parapsykologi, men det riktiga är professur i psykologi inkluderande parapsykologi och hypnologi.

Jag kan notera att professor Martin Johnson sägs inte ha hittat några belägg för att telepati verkligen existerar. Så här försiktigt har MJ inte yttrat sig på flera år. Så sent som för några få år sedan var han klart mer öppen i Psykologtidningen (nr 14/99) i deras reportage om parapsykologi (med rubriken 'Psi-forskningen förtjänar mer stöd', med ingressen 'Det parapsykologiska området --- är så pass

potentiellt intressant att det förtjänar mera stöd och finansiell uppmuntran än det hittills fått' och bildtexten 'De parapsykologiska forskningsmetoderna har blivit allt mer sofistikerade och objektivt kontrollerade').

Jag har också förstått att PS brutit mot en oskriven etik genom att citera ur ett privat mail till honom utan att kolla med vederbörande och utan att låta denna person granska texten.

Sammanfattning: På flera ställen i texten störs framställningen, som i stora drag är riktig, med att PS väljer mer skeptiska nyanser. Han väljer, liksom skeptikerna ofta gör, exempel som bekräftar den grunduppfattning han tycks ha. Det gäller både hur han presenterar metaanalyserna av telepatiforskningen, och exemplet på 'förmimelse av mord', och påståendet att det inte finns 'några som helst bevis'.

Vi vill med detta 'inlägg' uppmärksamma Per Snarud på den snedvridna bild han ger av parapsykologin och att vi har noterat det. Han har dock fått en hel del information av oss och vi hoppas han vill fortsätta med det. Vi hälsar honom också välkommen till våra föredrag i höst. En sak vi lär oss är att vi inför journalister vi inte känner så väl, måste tänka på vilka tankar och idéer vi för fram.

Joakim Westerlund konstaterar: "Jag är ganska besviken på reportaget. Det han skrev om den där galna indiern som sökt professuren verkar mest vara ägnat åt att förlöjliga parapsykologin. Att han tar upp hundraårsargumentet, utan att nämna de invändningar som Janne (Dalkvist) och jag skrivit om och som han har läst tycker jag också var dåligt.

Intervjun med mig tycker jag inte alls ger en rättvisande bild av vad jag pratade om. Vi pratade i ca två timmar och visserligen kan jag inte anklaga honom för att felcitera mig, men han har verkligen inte tagit ut ett representativt urval av det jag sa."

Göran Brusewitz